

IZVEŠTAJ VOJNOPRIVREDNOG ŠTABA JUGOISTOKA OD
19. SEPTEMBRA 1944. UPRAVI ZA VOJNU PRIVREDU VR-
HOVNE KOMANDE VERMAHTA O SITUACIJI NA PODRUČ-
JU NDH I UTICAJU TITOVOG POZIVA OD 15. SEPTEMBRA
1944. GODINE NA PREDAJU USTAŠKO-DOMOBRAANSKIH
I LEGIONARSKIH JEDINICA¹

Vojnoprivredni štab Jugoistoka
Ia, str. pov. br. 360/44 god.

OKW/Fwi Amt/

26. sep. 1944.

Az. 13/10

Br. str. pov. 1869 Ani.

901

Öeograd, 19. sept. 1944.

G/ Me

6 *primeraka*

2 primerak

Upravi za vojnu privredu Vrhovne komande Vermahta

— Ia —

Un.[utrašnjost]

In.[ostranstvo]

STROGO POVERLJIVO

Predmet: Hrvatska.

Rekonstrukcija vlade u Hrvatskoj⁴ dovela je do pojačanog ustaškog kursa, koji se sa nemačke strane odobrava. Posledica toga je, štaviše, ponovna potpuno neprijateljska nastojenost prema pravoslavnima i odgovarajuće držanje četnika. Ovi su sada podigli ustanak po dalekim delovima srednje i istočne Bosne.⁵

Tito je hrvatskim oružanim snagama postavio ultimatum da mu priđu do 15. 9. 44.⁶ Ovo je dovelo do pojave rasula

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-77, r. 1299, s. 628—9. U gornjem delu dokumenta nalazi se par nečitkih parafa.

² i ³ Četvrtasti pečati primaoca.

⁴ Reč je o promenama u vladi posle hapšenja dr Mladena Lorkovića, ministra spoljnih poslova i Ante Vokića, ministra oružanih snaga u NDH. Opširnije o toj rekonstrukciji vlade vidi AVII, NAV-T-311, r. 192, s. 1090—9 i NAV-T-77, r. 883, s. 1309—10, 1319—20 i 1373.

⁵ U stvari, do napada četnika na nemačke jedinice i garnizone u jednom delu NDH nije došlo zbog ovog, već što su se četnici nadali savezničkom iskrcavanju na dalmatinskoj obali (vidi tom IV, knj. 29, dok. br. 94).

⁶ Vidi dok. br 131.

unutar hrvatskih oružanih snaga, koje su, napuštajući svoje položaje po bataljonima i pukovima, prelazile komunistima; ovo se odnosi na delove legionarskih divizija koje su obuku završile u Nemačkoj.

Osipanja postoje i u muslimanskoj SS-diviziji »Handžar«, koja još drži Tuzlanski basen.⁷

Potreba da se delovi nemačkih trupa dosad angažovani u Hrvatskoj povlače prema Srbiji, da bi tamo zaustavili napredovanje jakih komunističkih odreda prema severu, ima za posledicu da nemačke oružane snage koje ostaju u Hrvatskoj mogu da izvrše samo jako ograničen broj zadataka. Ovi se, uglavnom, sastoje u tome da se obezbede komunikacije neophodno potrebne za kretanje trupa i dotur.

Za sada su svi putevi dotura prema jadranskoj obali prekinuti. Na svim železničkim prugama sabotaže su u porastu. Voz od Sarajeva za Brod je na pruži do Doboja više puta bačen u vazduh. Osiguravaju se samo još pruge Zagreb — Beograd (severni krak ceo, južni krak samo još od Zagreba do Capraga i od Sunje do Novske), Sunja — Bihać, Brod — Mostar kao i Vinkovci — Osijek i Indija — Novi Sad.

Rejon oko planina Papuka i Psunja severno od Save (rejon za goroseču, posebno bukove građe) se evakuiše, isto tako i rejon oko Jajca. I rejon Prijedor — Ljubija, koji za sada zasedaju bande, ne može se opet povratiti. Time, kao što je već izvešteno, otpadaju dalje isporuke gvozdene rude.

U mostarskom basenu stanje je dosad mirno. Transport boksita zavisi samo od prilika na železničkoj pruži Mostar — Brod, kojom je u vremenu od 1. maja do 10. septembra moglo da se preveze samo 600 tona. Preko pontonskog mosta, napravljenog kod Broda usled razaranja železničkog mosta, a kojim se može voziti samo noću, može da se prevozi samo trupni dotur.

Proizvodnja nafte u Gojilu teče. Od 115 vagona-cisterni koje odavno stoje, 53 vagona-cisterne je napunjeno i odvezeno za Rajh, 37 praznih vagona-cisterni je za sada na punjenju. Trenutni kapacitet hrvatske rafinerije iznosi 1500 tona mesečno, tako da se za izvoz u Rajh raspolaže sa do 3000 tona sirove nafte mesečno.

Pošto je deo hrvatske artiljerije povučen sa Gojila, pitanje protivavionskog obezbeđenja je postalo još hitnije. General protivavionske artiljerije je zamoljen za dodelu protivavionske artiljerije, no predlog ima malo izgleda na uspeh.

⁷ Iz 13. SS-divizije »Haodžar«, saimo od 1. do 18. septembra 1944, dezertiralo je preko 2000 podoficira i vojoika (vidi tom IV, toj. 29, dok. br. 133 i 148).

Obnova rafinerije u Osijeku se forsira, za šta je Vojnoprivredni štab Jugoistoka uputio potporučnika Florijana⁸ i 3 vojnika iz 2 čete 33. tehničkog bataljona naftaša. Da li će u isti mah uspjeti nameravana obnova rafinerije Caprag, zavisi od njih tamo.

U fabrici vagona Brod, čiji su pogoni premešteni u Okučane i Novu Gradišku, odvedeni su generalni direktor i vodeći rukovodilac pogona.

Opšte stanje privrede je izvanredno teško zbog manjkavog dovoza uglja, pogonskog goriva i životnih namirnica.

Načelnik Vojnoprivrednog štaba
J u g o i s t o k a
9

⁸ Redakcija nije mogla da ustanovi njegovo prezime.

⁹ Verovatno je to potpis general-majora, Brudermilera, ali redakcija u to nije sigurna, mada je on u to vreme bio na toj dužnosti, te je stoga to označila s tri tačke (vidi AVII, NAV-T-77, r. 1300, s. 301—5: ratna lista oficira Vojnoprivrednog štaba Jugoistoka na dan 30. septembra 1944).